

2. PŘÍDAVNÁ JMÉNA

Str. 5

1. Nadechněte se. Vnímejte, jak vám vzduch vstupuje do **nosních** (M) dírek a proudí do nosu. Jakmile se nadechneme, naše nozdry zachytí miliony **neviditelných** (T) částic: prach, pyl, **vodní** (M) tříšť, **sopečný** (T) popel, **rostlinné** (T) spory. Tato **drobounká** (T) smítka se jen hemží společenstvím **nejrůznějších** (M) bakterií a virů.

Naše **drívější** (M) nevědomost o **obrovském** (T) množství mikroobů na naší planetě vycházela částečně z neschopnosti vypěstovat většinu mikroorganismů v laboratoři. Metody čtení DNA však v **poslední** (M) době umožnily studovat **celé** (T) populace v **určitém** (T) prostředí, aniž bychom museli kterékoli z nich kultivovat na **Petriho** (P) miskách.

(Pozn.: T = *přídavné jméno tvrdé*, M = *přídavné jméno měkké*,

P = *přídavné jméno přivlastňovací*.)

2. vzduch, prach, pyl, tříšť, popel
3. Miliony neviditelných částic: prach, pyl, vodní tříšť, sopečný popel, rostlinné spory.

4. *Kultivovat* znamená pěstovat a rozmnožovat buňky, tkáně, ... v laboratorních podmínkách.
5. *Petriho miska* je mělká skleněná nebo plastová kruhová miska s volně přiléhajícím víčkem; používá se v mikrobiologii, mykologii a rostlinných biotechnologiích ke kultivaci mikrobiálních, houbových nebo rostlinných kultur; byla pojmenována podle bakteriologa J. R. Petriho.
6. *DNA* znamená deoxyribonucleic acid (deoxyribonukleová kyselina).

1. a) Vyhleďte přídavná jména a barevně rozlište jejich druh.

Nejstarší (M) středověká (T) města v českých (T) zemích vznikají ve 13. století. Mnohá (T) však nestála přímo na místě starších (M) tržních (M) osad, ale v blízkém (T) sousedství, přičemž obvykle přebírala původní (M) jméno starší (M) osady (Starý (T) Kolín – Kolín). Aby středověké (T) město vzniklo, muselo získat od panovníka zvláštní (M) privilegium. Nejstarší (M) města byla královská (T) a podléhala panovníkovu (P) vlivu. Výjimku tvořila věnná (T) města, která patřila královnám.

(Pozn.: T = *přídavné jméno tvrdé*, M = *přídavné jméno měkké*, P = *přídavné jméno přivlastňovací*.)

b) Vysvětlete význam slova *privilegium*.

Privilegium je (ve středověku) panovnická nebo vrchnostenská listina dávající příjemci trvalé nebo výsadu, výsadní list; výsada v listině uvedená.

2. Doplňte *i, í / y, ý* a pravopis odůvodněte.

Draví ptáci, vosí hnízdo, s bolavými zuby, v Čapkových divadelních hrách, královí poslové, na kapitánovy příkazy, Nerudovi hrdinové, živý plot, v déravých punčochách, ryzí zlato, cizí děti, s hladovými psy, pro Andersenovy pohádky, papíroví draci, o cestovatelových zážitcích, s obětavými záchranáři, rybím tukem, pro sedlákovy koně, hokejistovy chrániče, žirafí krk, dědečkovi bratři, na Alšových ilustracích, o Smetanových operách, psi vytí, rychlými kroky, šípkový čaj, lékařovy rady, sýr z kozího mléka, stěhovaví sokoli, Hugovy rukavice, motýlí křídla, se známými světovými skladateli.

3. Převeďte do množného čísla.

drazí rodiče, hluší stařečci/stařečkové, pomalí běžci, známí herci, drzí žáci, osamělí lovcí, hezcí chlapi, usměvaví řidiči, urostlí sportovci, lakomí lidé, slabí hoši, sebevědomí ředitelé

Str. 6

4. Vytvořte správný tvar přídavného jména (j. č., r. m. než.).

písecký, olomoucký, kladenský, brandýský, klatovský, mostecký, jihlavský, liberecký, kroměřížský, kašperský, plzeňský, pardubický; okenní, vinný, havraní, stinný, cenný, sloní

5. Barevně rozlište podstatná jména od přídavných jmen přivlastňovacích. Doplňte *i/y*.

Učíme se o bajkáři Ezopovi (1). Četli jste některé Ezopovy (2) bajky? Posbírejte po zahradě všechny Rekovy (2) hračky. Nalij Rekovi (1) čistou vodu. Zavolej Pavlovi (1), ať s sebou vezme i své rodiče. Pozvala i Pavlovy (2) rodiče. O Smetanovi (1) se říká, že již za života byl označován za nepochopeného génia. Smetanovy (2) opery jsou známé i ve světě.

(Pozn.: 1 = *podstatné jméno*, 2 = *přídavné jméno přivlastňovací*.)

6. Doplňte přídavná jména v naznačeném stupni.

Hranická propast je naše nejhlubší propast. Na horách je řidší vzduch než v nížinách. Náš největší rybník je Rožmberk. Nejobjemnější přehradní nádrží je Orlick. Helium je plyn, který je lehčí než vzduch. Ochlazení bude ještě prudší, než meteorologové očekávali. Vzdálenost mezi nejzápadnějším a nejvýchodnějším bodem ČR je téměř 500 km. Letecká doprava bude prý čistší/čistější, tišší a rychlejší.

7. Doplňte koncovky *ily/a* a jmenné tvary přídavných jmen uvedených v závorce.

V obchodě zůstali dlužní / zůstaly dlužny / zůstala dlužna sto korun. Kvůli zranění nebyl lyžař schopen dokončit závod. Eva byla po jídle syta. Ukázalo se, že odsouzený je nevinen. Děti byly zvědavý, jak pohádka dopadne. Buďte zdraví, přátelé. Chlapci běhali po pláži bosí. Dívky byly s prací brzy hotovy. Ředitel byl mému nápadu příznivě nakloněn.

8. Vyluštěte tajenku. Doplňte synonyma (S) nebo antonyma (A).

1. jemný, 2. sivý, 3. šikovní, 4. jemný, 5. velký, 6. rudý, 7. líný, 8. šetřivý, 9. hlučný, 10. těžký, 11. starý; *tajenka*: jsi jednička.